

Felip Gallart*

“El fil de plata”, de Lluís-Anton Baulenas

Report

Lluís-Anton Baulenas: *El fil de plata*. És l'any 1935 i la vida de tres joves de divuit anys s'encreua per casualitat: en Pere —un extravertit treballador amb molta iniciativa—, en Gregori —un universitari de família catòlica que vol sortir de l'ou—, i la Maria —una òrfena amb ganes de superar un passat massa trist.

Entre tots tres naixerà un fort lligam d'amistat, posat constantment a prova pels seus caràcters i orígens socials oposats i, sobretot, pel creixent amor dels dos nois envers la noia. Però no saben que els queda menys d'un any per viure a fons la seva joventut, abans que esclati la Guerra Civil i hagin de prendre unes decisions que els marcaran la resta de la seva vida.

Lluís-Anton Baulenas (Barcelona 1961) és escriptor, traductor, crític literari i també col·labora en la premsa escrita. Abans de fer d'escriptor, treballà de mestre a l'escola privada i en instituts de secundària. Als 29 anys va decidir dedicar-se professionalment a la literatura. Els seus inicis literaris es van produir en el teatre, àmbit en què gaudeix d'una gran reputació com a dramaturg. El reconeixement públic, però, li arribà en el camp de la novel·la amb títols com *Noms a la sorra* (1995), *Alfons XIV* (1997), *El fil de plata* (1998), *La felicitat* (2001), *Amor idiota* (2003), *Per un sac d'ossos* (2004), *Àrea de servei* (2007) o *El nas de Mussolini* (2008). Ha guanyat els premis més prestigiosos de la literatura catalana i ha estat traduït a diverses llengües. El director Ventura Pons va transformar la seva novel·la *Amor idiota* en un pel·lícula que tingué força èxit.

Tota proposta narrativa és sempre el descabdellament d'un o més fils d'existència. Una història és sempre una trama i, per tant, el desenvolupament d'un seguit de fils narratius. Els escriptors són les moires de l'antiga mitologia que teixeixen els fils dels personatges, els estiren i els arrensen, els creuen amb altres fils i, finalment, si cal, els tallen perquè la història esdevingui versemblant i tot encaixi en un pla preestablert i coherent on res no sigui gratuït i no hi sobri ni hi manqui una sola engruna. Però de quina matèria estan fets els fils que lliguen els personatges? De quina matèria estan fets els fils que ens lliguen a les persones? Shakespeare deia a *La tempesta* que són els somnis la verdadera matèria que conforma la natura humana. Baulenas ens diu que és un màgic fil de plata. Les nostres vides són la història de fils diversos que es trenen i es descabdellen, s'entortolliguen en un màgic fil de plata. I en un moment, aquell meravellós fil que ens havia unit es trenca, es diversifica i els fils, llavors, es distancien i es creen noves tra-

mes, nous anhels, nous somnis. Baulenas és una gran moira, sàvia i eficient, que trenca fils de vida, tres fils que en un moment màgic s'enllacen, es relliguen i que en un altre moment es trenquen en una trama impecable. L'atzar, un anunci a Ràdio Barcelona, encreua la vida de tres joves el mateix dia que compleixen divuit anys i actua d'incident desencadenant. En Pere, extravertit, vital i amb molta iniciativa. El Gregori, universitari de família catòlica amb trets obsessius i que vol sortir de l'ou. La Maria, òrfena que malda per superar un passat ple de tristesses. Entre tots tres naixerà un fort lligam d'amor-amistat en el context de la bulliciosa Barcelona de la II República i de la Guerra Civil. Una època convulsa i a la vegada plena d'ideals de millora col·lectiva: el moviment obrer, l'alliberament de la dona, la llei del divorci... quan els somnis semblaven a l'abast de tots i el poder podia ser del poble, no només d'unes oligarquies que s'eternitzen en el gran setial. L'amistat dels joves es posada constantment a prova pels seus caràcters i els distints orígens socials i, sobretot, per l'embolic amorós que viuen. La Guerra Civil trenca l'engrescador projecte: individual i col·lectiu, i dona pas a la grisalla de la postguerra. I els fils es tallen definitivament. Cadascun dels personatges continua per camins diferents, camins que les circumstàncies han triat per ells. El vincle afectiu, però, es manté i aquell moment que havien acordat de retrobar-se, cinquanta anys després, continua com una fita que el desenvolupament de la història descobrirà només al final de l'obra.

La novel·la és relatada directament pels tres protagonistes. I ho fan amb una senzillesa i una naturalitat extraordinàries. Cada jove explica la seva percepció de la realitat, l'íntima i la col·lectiva, i el fluir constant dels esdeveniments i de la consciència. És com si expressessin, amb total sinceritat i sense ex-

Gregori (del bàndol dels guanyadors) de tres vides ensorrades entre les runes del país, unes vides malmeses, però dignes d'haver estat viscudes.

Baulenas defuig el pamflet ideològic i ens proposa una obra honesta i escrita amb molta traça. Fa somriure i emociona. No cansa el lector. *El fil de plata* és per damunt de tot una novel·la àgil, amena, fresca i deliciosa. Amb un perfecte dibuix dels personatges, del temps i dels espais narratius, a partir de la veu dels tres protagonistes. Feta de moments memorables, que ens fan somriure, que ens commouen i ens captiven en un perfecte desplegament narratiu que manté el suspens fins al final de l'obra. *El fil de plata* és una inoblidable narració d'amor i d'amistat entre tres personatges que s'estimen per damunt d'ideologies i condicionaments socials i el fresc històric d'un país i d'una gent. La novel·la va merèixer el premi Carlemany i el premi a la crítica narrativa Serra d'Or.

cuses, el recull dels seus diaris personals amb el fil comú de l'amistat i de l'amor que s'estableix entre ells. La construcció del llibre és feta a partir de l'organització del *tempus* vital. La cronologia afectiva que apropa i allunya les seves existències és el que manté el ritme melòdic, la gràcia i l'enjòlit narratiu, el seu motor constructiu. La primera part defineix la infantesa dels protagonistes fins al moment de conèixer-se, el 21 de setembre de 1935, quan compleixen els divuit anys. La segona part se situa a l'època final de la II República (1935-1936) i ens mostra l'esclat de la joventut, la cerca amorosa i ideològica, l'afany pels ideals, l'anhel per un món més digne. És la part més intensa i acolorida i proclama el goig de viure plenament. A la tercera part, la guerra separa els protagonistes. La viuen a les trinxeres, en un cau o subsistint a Barcelona. El resultat és el mateix: l'ensorrament definitiu de les seves vides i del màgic fil de plata que els havia unit. El llibre es clou el 31 de desembre de 1986 amb una mena d'elegia nostàlgica explicada pel

* **Felip Gallart Fernández** (Artesa de Lleida 1962). Compta amb una llarga i sòlida obra literària que abasta els camps més diversos. Pel que fa al teatre, ha publicat *Màrius Torres, l'última rosa, Degotalls* (Premi les Talúries 1995), la farsa *No hi ha pany que tanqui* i l'adaptació del conte de Miquel Martí i Pol *En Joan Silencis*. Com a narrador, és autor del recull de contes *Cròniques d'atzar* i de les novel·les *El llarg camí de l'alba*, *La llavor dels somnis* (accèsit al Premi de Novel·la Breu Ciutat de Mollerussa, 2001) i la novel·la policíaca ambientada a Lleida *L'estel de cinc puntes*. La seva obra *Retorn a les cadolles* va ser seleccionada per al premi Prudenci Bertrana de l'any 1993. També és autor d'obres sobre costums, com *Paraules perdudes*, sobre història, com *Humor artesenc, Artesa de Lleida, aspectes culturals* i la celebrada *La plana salvatge*, publicada en dos volums i que recull la història més desconeguda i convulsa de la plana de Lleida.

El seu últim llibre, *L'enigma Parrot*, escrit amb Vicent Lladonosa, tracta sobre el misteriós cas del llegendari Parrot de Mollerussa, afusellat a Lleida el 1846 sota l'acusació de ser el més gran bandoler de la plana interior de Catalunya.